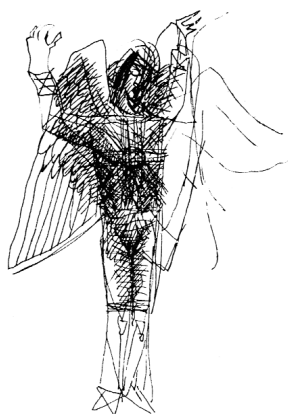

KONDOROSSY ISTVÁN – NAGY CSABA

MAGYAR SZÍNHÁZAK AZ INTERNETEN

Hogyan juttathatjuk el kulturális értékeinket azokhoz, akik anyagi, egészségi okok vagy fizikai akadályoztatásuk miatt színházi előadásokat nem tudnak látogatni? Ez a kérdés indította el 2009 tavaszán a világon elsőként – és jelenleg is működő – internetszínház-projektet a www.amagyarkulturanagykovete.com weboldalon. Célunk az volt, hogy a magyar színházi produkciók internetes gyűjteményének kialakításával, archiválásával és közreadásával a magyar színházi kultúra értékeit széles körben terjeszthessük.

Az internetes közvetítés minden érdekelt fél igényeit képes kielégíteni. A néző olyan előadásokat ismerhet meg, amelyekhez másként nem férne hozzá. Fizikai jelenlét nélkül megismerhet fővárosi és vidéki színházakat, határon túli műhelyeket. Össze tud hasonlítani előadásokat, megismerheti színészek és rendezők munkáját. A nézők közül kiemelnénk a fogyatékkal élők társadalmát – mozgássérültek, siketek –, akik számára a világháló szinte az egyetlen megoldás a kulturális esélyegyenlőség megvalósítására. E társadalom tagjainak elérését a MEOSZ-szal kötött megállapodásunk keretében ma is folyamatosan végezzük. A színház számára a project bekapcsol egy új nézői réteget – olyan nézőket, akik más körülmények között soha nem látogatnának el a színházba, de rendszeres fogyasztói lehetnek az *otthon* hozzáférhető digitális kultúrájának. A közvetítéssel térben és időben is meghosszabbodik az adott produkció „jelenléte” a kulturális értékek iránt érdeklődők számára, ezzel nő a produkciók bevételtermelő képessége. A színházi alkotó művészek számára

**A közvetítéssel térben
és időben is
meghosszabbodik
az adott produkció
„jelenléte” a kulturális
értékek iránt
érdeklődők számára.**

egyedülálló lehetőséget nyújt arra, hogy a konkrét előadásoktól térben és időben eltávolodva előadásokat összehasonlíthassanak, színészi alakításokat értelmezzenek, rendezői koncepciókat elemezzenek, saját színházuk előadásait a világ bármely táján szakmai tárgyalásokon, fesztiválokon személyre szólóan egyetlen gombnyomással megmutathassanak. A kultúrpolitika és az azt támogatók számára a projekt jelentős presztízsnövelő eszközzé válhat. Egy közös internetes műsортár kialakítása ma a színpadi kultúra nemzeti archívumának létrehozását jelenti. A projekt hozzájárul ahhoz, hogy a nemzeti kultúra egyes értékei megőrződjenek, hogy a színházi produkciók – a határon túli műhelyek bevonásával – össznemzeti szinten is megismerhetővé váljanak. Hozzájárul ahhoz, hogy egy színházi produkció ne csak lokális érték legyen, hanem – a nyelvi változatok segítségével – külföldön is megismerhető része legyen a magyarság közös kulturális kincsének.

A magyar színházi produkciók – akár többnyelvű feliratozással, nyelvi változatok bemutatásával, jelelt előadásokkal – igen erős kulturális kisugárzást mutathatnak a határon túli magyarság és a külföld (EU) felé.

A kultúrafogyasztás területén az alábbi, a színházi tartalomfejlesztést is érintő trendekre számíthatunk (12–36 hónap): a) az internetes adatbázisok és gyűjtemények a tájékozódás első számú forrásává lépnek elő; b) az internet-használók igénye a szöveges anyagok és zenék felől egyre inkább a multimédiás, magas felbontású anyagok felé tolódik el: olvasnivaló helyett a felhasználók néznivalót akarnak a hálózattól; a számítástechnikai eszközök relatív olcsóbbodásával (árak az infláció ellenére nem emelkedik) a lakosság nagy százaléka korszerű gépekre tér át; c) növekszik az internethasználat sávszélessége, megteremtve szolgáltatásunk egyre jobb minőségű fizikai alapját; d) szigorodik az illegális letöltések ellenőrzése, a szigor, a tájékoztatás, a kínálatbővítés, a hozzáférés egyszerűsítése és az árak csökkenése pedig növeli a legális internetes médiafogyasztás arányát.

Következésképpen: a háló az elkövetkezendő évek legfontosabb kulturális szolgáltató helyévé válik, ahol a közönség növekvő mennyiségű és egyre jobb minőségű multimédiás tartalom élményében részesülhet.

Hozzáférés az európai színházi kultúrához

■ Egy színházi program iránti érdeklődés a valóságban sokkal nagyobb, mint ahányan jegyet váltanak, és elmennek az előadásra. Jó volna, ha létezne egy olyan megoldás, amelyik a néző számára választási lehetőséget nyújt. Megtekintheti az általa lokálisan elérhető előadást élőben, színházi keretek között, vagy választhatja azt, hogy megnézi saját vagy más ország színházainak műsorait kényelmesen saját otthonában, kisebb időráfordítással, a közlekedési problémákat kikerülve, kisebb anyagi áldozattal.

Az Európa Színház projekt az EU Kultúra programjával összhangban azt kívánja elérni, hogy a kulturális értékek egyformán váljanak hozzáférhetővé mindenki számára országhatárokon belül és országok között egyaránt. Váljon széles körben megismerhetővé a helyi közösségek kulturális öröksége, s a fizikai hozzáférés nehézsége ne akadályozhassa a kulturális értékek terjedését, megismerését.

Az Európa Színház projekt közvetlen célja, hogy a különböző országok színházi produkcióinak internetes archívumának kialakításával és közreadásával elősegítse a „Színház határok nélkül” célkitűzés gyakorlati megvalósítását, a kultúra értékeinek széles körű terjesztését, megismertetését.

■ A projekt közvetlen hatása, hogy jelentős mértékben kiterjeszti a mozgásukban, hallásukban korlátozott, az előadásokra elmenni nem tudó emberek kulturális lehetőségeit, csökkenti elszigeteltségüket. Az internetes színházi közvetítések olyanokhoz tudják eljuttatni a színház élményét, akik a) korlátozottságuk okán fizikailag nem képesek eljutni az előadások valós helyszínére, vagy nem vállalják a közlekedéssel járó megpróbáltatásokat, b) sok esetben lakásukba „visszaszorulva” érzékenyebbek, fogékonyabbak a tartalmas kulturális termékek iránt.

A rendszer középpontjában áll a www.eutheater.eu oldal, ami egy on-line kulturális magazin. Ezen a többnyelvű oldalon az európai színházi, zenei élet híreit, eseményeit találja meg a látogató. Rövid előzetesekből (trailer) tájékozódhat az őt érdeklő programokról, amelyeket teljes egészében a saját országának oldalán (például www.eutheatre.eu/de/ : www.eutheater.eu/hu/) tekinthet meg.

Az Eutheater Kulturális Franchise Rendszer az egyes európai országok weboldalainak szerkesztésének, az adott országban működő színházak előadásainak interneten történő bemutatásának és e tevékenység reklámozásának a rendszere. A projektben szereplő termék a színházi előadás internetes közvetítése. A vásárló szabadon választ az archívum anyagából, vagy reagál az aktuális promócióra.

A látogató először az a www.eutheater.eu oldalra érkezik. Nézelődés után kiválaszthatja a saját országát, esetünkben most Magyarországot. A menüben a *Magyar* szóra kattintva jutunk ide. Az oldalon az *előadások* menüpont alatt bármelyik képre kattintva meg lehet nézni a kiválasztott előadás ismertetését, illetve videó-előzetesét. Az előzetes oldalon a *videó* ablak alatt található a *meg akarom nézni, jegyet veszek* link, amelyre kattintva a fizetési oldalra jut a látogató. (A jegyvásárlás előtt az oldalon regisztrálni kell, ez azért szükséges, mert fizetés után erre az itt megadott e-mail-címre küldjük el a látogatónak a „digitális jegyét”) A Pay-Pal fizetési rendszerben vagy saját Pay-Pal számláról vagy bankkártyával fizethet a látogató. (Ez választható, nem kötelező Pay-Pal számlával rendelkezni.) A kérdésekre válaszolva, az adatokat megadva megtörténik a fizetés, amelynek ellenében a látogató egy e-mailban megkapja „digitális jegyét”, és az ott leírtakat követve megnézheti a kifizetett előadás. Az előadás megtekintésére, az egész családnak 2 nap áll rendelkezésére, ez idő alatt az előadást tetszőleges számban nézhetik meg.

Letöltés nem engedélyezett

■ Az internetre kerülő előadások jogi kérdéseit a projekt három különböző szempont szerint kezeli: a) az előadás felvételének és hordozójának (DVD) joga, b) a szerzői jog kérdése, c) előadóművészi jogok. Az első kérdésben az előadás felvételét készítő jogát és magának a hordozónak a tulajdonjogát rendszerint a színházzal kell tisztázni. A szerzői megállapodásokhoz a színházak adnak részünkre adatokat, amelynek alapján a szerzői jogi megállapodást mi kötjük meg. Az új felvételeknél javasoljuk a szerző és színház közötti megállapodás megkötésekor az internetes felhasználás jogait is rögzíteni. A harmadik kérdésben az adott ország jogi előírásainak figyelembevételével a színház (és/vagy mi) köti meg művészeivel a szerződést. (itt is javasoljuk az új daraboknál az internetes felhasználás jogait rendezni)

■ Ki ne látott volna gyereket kezében egy „kütyü”-vel, amint nagy figyelemmel nyomkodja és nézi a készüléket (telefon, MP3, tablet, stb.) – otthon, iskolában, szórakozó helyen, az utcán. Az internet, mint pók a hálóját, átszötte életünket, és információszerzésünk első számú eszköze lett.

Egy utóbbi felmérés a 10–20 év közötti gyerekek körében azt a szomorú eredményt hozta, hogy ez a korosztály – talán a fentiek miatt is – nemigen jár színházba. A színházak pedig szeretnék őket megnyerni, és egyre több olyan rendezvényt szerveznek, amivel konkrétan ezt a korosztályt célozzák, hiszen könnyen belátható, hogy a „néző utánpótlás” léte forog veszélyben. Gyerekelőadások, kitelepülések iskolákba, iskolai színjátszó körök szervezése mind-mind abba az irányba mutat, hogy a gyerekek járjanak újra színházba. Az intézményes akciók sora azonban azzal a problémával küzd, hogy vagy a színházban kell adott időben helyet teremteni a gyerekeknek, vagy a gyerekek utazását kell megszervezni a színházba.

Pedig a gyerekek – mint láttuk – az interneten keresztül még az utcán is megszólíthatók.

Az Eutheater-rendszer internetszínháza ezeket a problémákat megoldja. A rendszer egy internetes oldalon – www.eutheater.eu/hu – magyar színházi előadásokat közvetít, és a technika természeténél fogva mind a tartalom, mind pedig az előadások időpontja és helye tetszőlegesen változtatható, kijelölhető.

Az úgynevezett „kötelező” irodalmi művek elolvasását ma is megkövetelik (vagy nem?) az iskolákban, de egyre kevesebb gyerek olvas, információ igényét inkább az internetről szerzi be. A magyar színházak igyekeznek színpadra állítani irodalmunk remekműveit, persze teljességre nem tudnak törekedni. Ezeket az előadásokat az Eutheater internetszínháza bárhol a világban bármilyen időben be tudja mutatni a gyerekeknek. Az előadás az órai tananyaghoz illesztve megismerhető magyar nyelven, művés előadások megtekintése keretében, egyben a színház élményét is megismertette a gyerekekkel.

Tervezzük, hogy kiválasztott – ma még színpadi változatban nem létező – irodalmi műveket színpadra állítva – akár csak olvasó színházi formában is – az internetszínház repertoárjába felvegyünk. Az Eutheater-projekt együttműködik a Színház és Filmművészeti Egyetemmel, amely együttműködés keretében ilyen előadások létrehozhatóak és bemutathatóak lennének a gyerekek számára az interneten az iskolában.

A nyelvművelés másik nagyon fontos eszköze lehet a már létező gyerekszínházi előadások bemutatása. A Kolibri gyerekszínház – és ezzel párhuzamosan az internetszínház – tudományos megalapozottsággal építi fel a 0–3 évesektől (!!!) a 7–10 éveseken keresztül a 14–20 éves korosztályig a különböző előadásokat, amelynek köszönhetően mindenki megtalálhatja az érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelő előadást, különböző formákat (csecsemő színházról az osztályterem-színházig), ráadásul a progresszív színházi nyelvre szoktatással párhuzamosan.

Az internetszínház előadásai a világ bármely pontján megtekinthetők – a legelzugottabb falutól a világvárosokig, alkalmazkodva a tanrendhez és akár az adott osztály órarendjéhez. Nem kell megszervezni a gyerekek utaztatását, a színházi egyeztetéseket. A színház megy az osztályterembe. Hangsúlyozzuk, hogy az internetszínház nem pótolja, és nem közvetíti az élő színház teljes élményét, de a gondolatiságát és szerényebb vizuális élményt igen, és egyben felébresztheti a gyerekekben a vágyat oda jutni. Sajnos, a realitás azt mutatja, hogy a gyerekek töredékének van esélye eljutni élő magyar színházba határainkon belül is, nem is beszélve a külföldön élő magyarok lehetőségeiről.

Végül a technikai megoldásról néhány szó. Az előadás megtekintéséhez a látogatónak (iskolának) regisztrálnia kell magát az oldalon. Ezután az oldalon meg tudja vásárolni a kiválasztott előadást, és e-mailban egy virtuális színházjegyet kap. Ez feljogosítja őt, hogy a kiválasztott előadást a saját számítógépén, tévékészülékén megtekintse. A mi esetünkben ezek a lehetőségek kibővülnek azzal, hogy a számítógép mellé elhelyezett kivetítővel egy az osztályteremben elhelyezett vásznon is nézhesék a gyerekek az előadásokat.

Nem nehéz elképzelni azt, hogy ez a lehetőség mit jelentene általában a magyar irodalom és nyelv művelésében és különösen a hazájukon kívül, más országokban élő gyerekek számára az anyanyelv megtartása érdekében.

